

ב"ה

זכות העוסקים בחינוך

מזכרת מהתוועדות מחנכים
יו"ד שבט ה'תשפ"א

ג | ספריית
המלמדים

איגוד
המלמדים

פתח דבר

לכבוד התוועדות מחנכים י' שבט תשפ"א - הממלאת ארבעה שנים מאז הוקם "איגוד המלמדים" - שמחים אנו להוציא לאור חוברת הכוללת **מכתבו הנפלא של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ** אודות זכות ואחריות העוסקים בחינוך (נדפס בספר השיחות תש"ה ע' 134), וכן פרק מהחוברת הנפלא "**המחנך**" שע"פ הוראת הרבי יצא לאור ע"י צאגו"ח באהקת"ו ב"שנת הילד והילדה" - תשמ"ט, וזה זמן רב שהחוברת אזל מן השוק ואינו בנמצא*.

ובזה אנו מברכים את המלמדים בברכת הצלחה רבה בעבודתכם בקודש, מתוך הרחבה בבני חיי ומזוני, וגאולה השלימה תיכף ומיד ממש.

אברהם בלומינג

י"ר, איגוד המלמדים

ר"ח שבט תשפ"א

* לחביבותא, ליום התחלת הנשיאות דדור השביעי נצטט כאן שני סיפורים שהובאו בשער החוברת ה"ל (מתוך "כפר חב"ד" מס' 192) אודות פעילות הרבי בענייני חינוך (כיושב ראש המרכז לענייני חינוך) בימי בראשית:

א. פעם התוועד הרבי שליט"א, ותוכן ההתוועדות היה הסבר נפלא על השם "מרכז לענייני חינוך". הוא הסביר אז באריכות את המלה "מרכז", המלה "לענייני" והמלה "חינוך", והביאור של שלוש מלים אלו נמשך כמעט לילה שלם...

ב. בערב חג השבועות תש"ו אמר הרבי שליט"א לאחד האברכים, שכיוון שהגיעו מחנכים רבים ליום-טוב, מן הראוי שיבקשו מהרבי (הריי"צ) לברכם ולדבר לפניהם. הרבי שליט"א ביקש ממנו שאיש לא יידע שזה בא ממנו (מהרבי שליט"א). וכך הוזה: המחנכים הכניסו פתק לרבי הריי"צ, והרבי אכן השמיע שיחה אודות אברהם איבנו, שהיה המחנך הראשון וכי'.

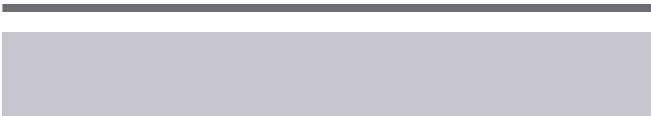
**איגוד
המלמדים**

347.709.5612 | office@lgud Hamelamdim.org

” ר' יוסף הלל מדרויא הי' בעל-כשרון ולמדן גדול, ולמרות זאת בחר להיות מלמד, וזאת כדי לקבוע בלכותיהם של התינוקות חיבת התורה ויראת שמים. כחמישים שנה עסק במלמדות והעמיד גדודים-גדודים של תלמידי יראי אלקים. מה שנטע ר' יוסף הלל בלכותיהם של הילדים - כל הרוחות שבעולם לא זו בלבד שלא יכלו לעקור, אלא אף לא יכלו להחליש...

כ”ק אדמו”ר המהר”ש אמר: הבעש”ט גילה, שכוונת ירידת הנשמה בגוף היא כדי להאיר את העולם באמצעות עבודת הרבים דווקא. כל אחד ואחד חייב לפעול גם עם הזולת, ואז זכות הרבים תלויה בו. על-אחת-כמה-וכמה רב, מורה צדק או מלמד, שהם רועי ופרנסי ישראל - עליהם למסור את נפשם כדי לזכות את הרבים.

תמימים! תהיו יוסף הלל'ס... תעבדו מתוך מסירות-הנפש הגדולה ביותר להרבצת תורה ביראת שמים ובשדה החינוך הכשר! “

מכתב * כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע

ב"ה, ט"ז טבת, תשי"ה

ברוקלין

אל ידידי עוז, צמודי לבבי, אהובי נפשי,
הרמ"ם בישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש,
אחי תמימים ליובאוויטש וחדרי תורה תמימה
ליובאוויטש, ה' עליהם יחיו.

שלום וברכה !

בהמשך לשיחותי בעניני חנוך והדרכה בימי המועדים, הנה מן המכתבים שהנני מקבל מתלמידי היקרים, הרבנים הנעלים, המורים והמנהלים ישיבות אחי תמימים ליובאוויטש נוכחתי לדעת אשר עוד טרם יודעים המה את האחריות הגדולה העמוסה עליהם לרגלי עבודתם הקדושה בחנוך והדרכה, ולכן חפצתי לבא אליהם בכתובים, אמנם לרגלי חלישות בריאותי לא יכולתי למלאות את חפצי זה, ואחרי כך הנה — לי"ע ולי"ע — נחליתי והשי"ת ברוב חסדיו הקימני מחליי, וגם עתה הנני חלוש עדיין לבא בארוכה כראוי לענין חשוב כזה אשר שליחות נשמות ישראל תלוי בו.

אמנם לגודל חשיבות ענין ההתעסקות בחנוך והדרכה ע"פ תורה בכלל וע"פ אהבת ישראל דתורת החסידות בפרט, הנני מזדרז לכתוב לכה"פ בקצור, בתקוה טובה להשי"ת לתועלת מרובה.

ועוד תגדל שמחת נפשי לשוחח עם פרי עץ הגן האלקי, כרם חמד תלמידי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש, אהובי ידידי צמודי לבבי, יברכם השי"ת בכל מכל כל בגשמיות וברוחניות, ובכל יום ויום הנני מתחנן לאלקי מרום יתברך כי יאהיל עליהם זכותו הק' של הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מייסד ישיבת תומכי תמימים ונשיאה הנצחי, אשר תלמידי תומכי תמימים ליובאוויטש בכל המדינות וכל סניפי בכל העיירות, מהתלמידים היותר גדולים היושבים בבתי המדרש של הישיבות עד התלמידים היותר קטנים המתחנכים בישיבות אחי תמימים וחדרי תורה, ה' עליהם יחיו,

וכל התלמידים הרבנים העוסקים בלימוד חנוך והדרכת התלמידים יחיו בישיבות אחי תמימים ובחדרי תורה תמימה יצליחו בלימודם ובעבודתם הקדושה ויתרבה גבולם בתלמידים בעלי כשרונות ומקבלי עול מלכות שמים, שוקדים בלימוד והנהגה טובה, ופעולות הרמי"ם יהיו ניכרות לא רק בתלמידיהם יחיו כי אם גם בכללות העיר, בהרמת קרן תורה תמימה ובמדות טובות באהבת ישראל בדרכי החסידות והחסידים, ובגלל זאת יתברכו הרמי"ם בכל טוב גשמי ורוחני ויסתדרו בסדר חיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

אביר הגאונים הרב החסיד ר' יצחק אייזיק נ"ע מהאמליא סיפר למורי ורבי החסיד הרשב"ץ נ"ע אשר בעת שהוד כ"ק אדמו"ר הזקן אמר לו לקבל משרת רבנות אמר לו ביחידות היא:

אתה הולך להעשות רב בישראל ולקבל עליך כהונת הרבנות, הנה חוץ מזה שעליך לקבל להשגיח ולהורות בכל הדינים וההנהגות בכל מקצועות החיים של אנשי הקהלה בהנוגע לההלכות ודינים שבארבעה חלקי השריע, הנה עליך עוד לדעת כי זכותי הקהלה וחטאי, במדות טובות ורעות ובהנהגות טובות ורעות, תלויים ברב העיר, כי עליו יביטו בשבע עינים וממנו יתלמדו אנשי הקהלה להטיב ולהרע, וזכותיהם וחטאיהם תלויים בו.

החסיד ר' נחמי' זלמן משווינציאן הי' תלמידו וחניכו של החסיד הידוע ר' מיכעלע מאפאצק — אחד מגדולי חסידי אדמו"ר הזקן נ"ע, והי' בעל כשרון נפלא בהעמקה, וכל ענין, בין בנגלה ובין בדא"ח, הי' מחדש בו עיונים עמוקים, אבל הי' מתבודד בטבעו.

החסיד רבי' הי' מסודר נפלא ושומר הזמן לרגעים ממש, ודרכו הי' להתפלל שחרית — בחול ובש"ק וי"ט — בשעה תשיעית בקר, אחרי הכנה של התבוננות כשש שעות כשטליתו על כתפו, ומתפלל כשש שעות בקיץ, הי' הולך לביתו לאכול סעודת היום ולנח כשעתים, ובחורף הי' מתפלל מנחה ומעריב ג"כ — באריכות כדרכו — ואח"כ הי' הולך לביתו לאכול ולנח מעט, וככה התנהג שנים הרבה.

החסיד רבי' הי' נוסע לליובאוויטש להוד כ"ק אאזמ"ר בעל צמח צדק וצוקללה"ה נב"מ זי"ע ועל דרך הרגיל הי' מתעבב בליובאוויטש כחמשה ששה שבועות וחג השבועות באמצע, והי' מהיושבים ראשונה בשלחן התורה שהיו מזמינים את הרבנים האורחים הבאים על חג השבועות לליובאוויטש לסעודת יו"ט ביום השני דחג השבועות, ביום ההילולא של מורנו הבעש"ט נ"ע.

בסעודה זו הנה מלבד המאמר חסידות שהי' הוד כ"ק אאזמ"ר הרה"ק בעל צמח צדק אמר ומלבד איזה ספורים שהי' מספר ממה ששמע מהוד כ"ק זקנו אדמו"ר הזקן נ"ע אודות מורנו הבעש"ט נ"ע ואודות מורנו הרב המגיד ממעזריטש נ"ע, הנה מלבד זה הי' הוד כ"ק אאזמ"ר הרה"ק צמח צדק משתעשע עם הרבנים הגאונים בדברי תורה בנגלה והי' מפליאם בחדושו הגאונים.

בקצה העיר ליובאוויטש ברחוב זארעטשיע, כשלש מאות צעדים בדרך העולה להאחוזה האנאראווע, בהר משמאל הדרך, הי' יער קטן מאילני סאסנע, באורך כרבע פרסא וברוחב כשמינית פרסא, ושם סוכה קלועה מענפי אילנות ומתחת ההר עובר נחל קצר כארבע אמות ועמוק כחצי קומת איש ומימיו מפכים במרץ, וביער הזה קנה לו שביתה החסיד רנ"ז בכל משך היום — בימי החול — משעה השני' אחרי חצות הלילה עד כשעה או שעתים קודם תפלת ערבית.

הזמן הקבוע לקבלת חסידים ליחידות הי' בקיץ כארבע חמש שעות קודם תפלת ערבית ובחורף בערך זה אחר תפלת ערבית, וכידוע אשר עד שנת תרי"ג-יד — שהתחילו המלשינות הגדולות מצד המשכילים — הי' נוהג המנהג הקדום של יחידות-מחול — דער יחידות טאנץ — אשר כל חסיד חסיד שזכה להתקבל לראיון ליחידות הגה בצאתו את פני הקדש הי' משתתף בהריקוד, וריקוד זה הי' יקר וחביב מאד לכל החסידים ועבודתם היתה לעמוד בעיגול סביב המרקדים — שהיו רק אלו שנכנסו ליחידות — לנגן ולהכות כף אל כף לפי טעם הניגון, וגם החסיד רנ"ז המתבודד הי' תאב וכוסף להתענג על המחזה הכי נשגב של התגברות הצורה על החומר.

אחר שסידר הרנ"ז תקן חצות הי' הולך אל היער הנ"ל וטובל בנחל ויושב לו להתבונן בעניני תורת החסידות קודם התפלה ומתפלל לו כדרכו ואחר התפלה הי' נוטל ידיו ממימי הנחל ואוכל סעודתו פת במלח ומים קרים ונח כשעה ועוסק בלימוד אח"כ התפלל מנחה וחזר העירה.

ככה נהג כל ימות החול מיום הראשון עד יום החמישי.

כארבעים שנה ישב הרנ"ז על שלחן חותנו החסיד ר' גבריאל שלמה חנווני בעיר גריווא, פרוור עיר דענענבורג, אחד מחסידי הוד כ"ק רבינו הזקן נ"ע, איש אמיד ומושפע בפרנסה, בינוני בידיעת התורה בנגלה ובדא"ח, אבל הי' מבעלי עובדין טבין, בהכנסת אורחים ובצדקה ברוח נדיבה ובעין יפה, ואח"כ הי' הרנ"ז מתפרנס מעסק אשתו באופן אשר מעולם לא עסק בשום ענין של פרנסה אלא עסק רק בתורה ועבודה ביגיעת בשר ויגיעת נפש והי' אחד מגדולי הגאונים בנגלה ומשכיל נפלא בידיעת תורת החסידות ובעל מדריגה גדולה בעבודה שבלב.

הוד כ"ק אאזמור' הרה"ק מוהר"ש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שהי' מכיר את הרנ"ז הי' מפליג מאד בשבחו ויספר להוד כ"ק אאמור' הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כי כמה פעמים הי' הולך בהחבא אל היער אשר הרנ"ז הי' יושב שמה להסתכל — מבין חרכי הסוכה — בפניו של הרנ"ז בשעה שהי' מתעמק בענין של חסידות, עיניו היו עצומות ופניו לוהטים וכולו מרחף בשמי מרום מופשט מכל עניני עולם והרגש גופני.

ובזה הנני נותן לפניכם יקירי קטע משיחה קדושה שזכיתי לשמוע

מהוד כ"ק אאמור' הרה"ק וצוקלה"ה נבג"מ זי"ע באחד הטיולים בקיץ תר"ס
בנאות דשא סערעברניקא.

וזה דבר השיחה.

בא' היחידות דשנת תרל"ח של הוד כ"ק אאמור' הרה"ק אצל הוד
כ"ק אביו אאמור' הרה"ק מוהר"ש הואיל הוד כ"ק אאמור' הרה"ק לבאר
אשר כללות ענין ירידת הנשמה בגוף הוא לא רק מצד העבודה לעצמו
בתורה ועבודה במס"נ בפועל שהוא — העובד — עוסק רק בתורה ועבודה
במדריגת צדיק גמור הנה עדיין אינו ממלא בזה את חובת שליחות נשמתו
לעלמא דין, והשליחות היא דרך סכנה ממש ובפרט ההלבשה בנפש הטבעי'
וביותר ההלבשה בנפש הבהמית, ובכל זה הנה אב הרחמן שולח את הנשמה
לרדת ולהתלבש בגוף לא רק גשמי אלא גם חומרי ובהתלבשות דנה"ט ונה"ב
בשביל לזכך את חומרי' העולם ולעשות את גשמי' העולם כלי לאלקות והוא
ע"י ההתעסקות בעבודת הבירורים בעצמו וגם לעורר את זולתו להתחזק
בעבודה זו.

ביחידות ההיא הואיל הוד כ"ק אאמור' הרה"ק לספר להוד כ"ק אאמור'
הרה"ק על אודות החסיד רנ"ו הנ"ל והפליג בשבחו במאד מאד ויסיים לאמר :

דאס איז אלץ א עבודה פרטית, גוט פון א יחיד, וואס דורך זיין
גרויסער עבודה אין תורה ומצות בכל הכוונות ביגיעת נפש ויגיעת בשר
איז ער עולה בעילוי אחר עילוי, אבער דאס איז מער ניט ווי א עבודה
פון א יחיד, וואס ניט נאָר דאָס איז די כוונה פון ירידת הנשמה בגוף. דער
בעש"ט נ"ע האָט מגלה געווען אַז די כוונה פון ירידת הנשמה בגוף איז
אויף ליכטיג מאַכען די וועלט דורך עבודת הרבים דוקא, יעדער איינער
בעדאַרף טאָן אויך בהנוגע דעם צווייטען און דאָן איז זכות הרבים תלוי
בו, ובפרט א רב, מ"ץ און מלמד וואָס זיי זיינען די רועי ופרנסי ישראל
זיי דאַרפען האַבען מסירות נפש אויף לזכות את הרבים, לבד זאת וואָס
זיי בעדאַרפען זיין בעלי עבודה לעצמם — לטובת עצמם — בעדאַרפען זיי זיין
בעלי עבודה און בעלי מדות טובות אַז מען זאָל זיך אַפּלערנען פון זיי
דעם ענין העבודה בכלל און מדות טובות בפרט. החסיד רנ"ו וסייעתו ובני
גילו זיינען גרויסע חסידים למדנים משכילים און עובדים אַבער ניט נאָר
דאָס איז די כוונה העליונה אין ירידת הנשמה בגוף, די כוונה העליונה אין
ירידת הנשמה בגוף איז די עבודה פון החסיד ר' יוסף הלל דער דרויער
דרדקי מלמד און החסיד ר' שמואל חיים דער לוצינער רב וסייעתם ובני גילם.

המלמד ר' יוסף הלל מדרויא הי' מחונך ומודרך מאת זקני החסידים
בדרווא אשר קבלו את חנוכם והדרכתם מאת חסידי הוד כ"ק אדמור' הזקן,
אשר תכלית ועיקר הכל הוא להשפיע מרוחו הטוב בעבודה ותקון המדות
ואהבת ישראל גם לזולתו.

החנוך הזה וההדרכה הזאת פעלה על המחונך והמודרך יוסף הלל אשר אף כי הוא בעל כשרון ולמדן גדול בכל זה בחר להיות רק מלמד דרקי — אף שהי' מתפרנס בטוב יותר אם הי' לומד עם תלמידים גדולים — בכדי לקבוע בלבותיהם של התנוקות חבת התורה ויראת שמים, וזה כחמישים שנה שהוא עוסק במלמדות והעמיד גדודים גדודים תלמידים יראי אלקים.

דאָס וואָס יוסף הלל דער מלמד דרדקי האָט נוטע געווען אין די קינדערשע הערצער וועלן כל הרוחות שבעולם ניט נאָר ניט אויסרייסען נאָר אפילו ניט אַפשוואַכען, און דאָס איז די כוונה פון ירידת הנשמה בגוף מאַכען אידען פאַר אידען ווי השי"ת וויל.

די שטעטל לוצין, ניט געקוקט אויף דעם וואָס דאָרט זיינען געווען גרויסע חסידים משכילים און בעלי עבודה, זיינען דאָס רוב בעלי בתים, און בפרט דער המון געווען זייער פאַרגרעכט, בעלי מחלוקת, בעלי רכילות, בעלי קנאה ומדות רעות, איינער דעם אַנדערן האָט מלשין געווען און יורד לחיו געווען.

אין יאָר תרכ"ז האָבען חסידי לוצין געבעטען איך זאָל זיי שיקען אַ רב האָב איך זיי געשיקט את החסיד ר' שמואל חיים המלמד מטשאריי וואָס האָט געהאַט סמיכה פון גדולי הוראה.

החסיד רש"ח איז אַ מופלא במדות טובות און גאָר אַ גרויסער אוהב את הבריות, זייענדיג אין טשאריי האָט ער זיך עוסק געווען אין חינוך והדרכה פון די חסידישע יונגע לייט און האָט שטאַרק מצליח געווען.

קומענדיג אין לוצין איז ער געוואָרען שטאַרק פאַר עגמת־נפש'ט און זייער צוטראַגען פון דעם שפלות המצב פון די בעלי בתים און דעם המון, דאָך האָט ער זיך ניט פאַרלאָרען און זיך גענומען צום חנוך און הדרכה אירבעט, אויס צו ראַמען דעם רע און אַריינבריינגען אור, און אין משך פון פינף זעקס יאָר מסירות־נפש־אַרבעט מיט דער גרעסטער סבלנות האָט הרש"ח איבערגעמאַכט די בע"ב און דעם המון פון לוצין.

די מסירת נפש עבודות פון דעם לוצינער רב און דעם דרויער מלמד ובני גילם דאָס איז די אמת'ע כוונה פון ירידת הנשמה בגוף און די עובדות מאַכען איידל ליכטיג די וועלט.

הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק הואיל להסביר לי בביאור ארוך ומסודר את תוכן ההבדל בין עבודת היחיד דעבודת החסיד רנ"ז ובני גילו ובין עבודת הרבים בעבודתם של הרב רש"ח והמלמד רי"ה ובני גילם, דעם היות שעבודת שניהם היא במס"נ הנה לבד ההבדל הכללי בין עבודת עילוי היחיד לעבודת עילוי הרבים הנה הם חלוקים גם בענין המס"נ שלהם, דמסירת נפש דעבודת היחיד היא מס"נ לטובת עצמו ותענוג נפשו, והמס"נ דעבודת הרבים הוא מס"נ לטובת הרבים והנחת עצמו.

הוד כ"ק אאמור" הרה"ק דיבר בארוכה במעלותיו של ר' עקיבא ואברהם אבינו, שניהם בעלי השכלה בהשגות אלקות, אברהם אבינו התחלת שני אלפים תורה ור' עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום, ושניהם מסרו נפשם על קדוש השם, אמנם הבדל רב בין המס"נ דר' עקיבא למס"נ דאברהם אבינו, מס"נ דר' עקיבא הי' לטובת עצמו ותענוג נפשו אשר כל ימיו השתוקק לעילוי זה של מס"נ על קדוש השם, ואברהם אבינו מסר נפשו לטובת עילוי הרבים.

איך לייג — הואיל כ"ק אאמור" הרה"ק לאמר — כחות גשמיים און כחות רוחניים און וועל לייגען נאך מער כחות צו מאַכען פון תלמידי התמימים יוסף הלל'ס און שמואל חיים'ס, מסירות נפש אידן לטובת עילוי הרבים, וואָס דאָס האָט מגלה געווען מורנו הבעש"ט ג"ע און דער רבי — אדמור"ר הזקן — האָט מיט זיין מס"נ אויף תורת החסידות, מדות חסידות און דרכי החסידים, געמאַכט אַ דרך סלולה אין מס"נ לטובת עילוי הרבים, און בין זיכער אין חסדי השי"ת אַז די תמימים'דיקע יוסף הלל'ס און שמואל חיים'ס וועלן זיין די מאורי אור תורה ומצות כי החשך יכסה ארץ און ועליהם ועל ידם יורח ה' בכל המדינות.

דער רבי — הוד כ"ק אדמור"ר הזקן — האָט געבענטשט חסידים אַז בכל עת ובכל מקום זאָלן זיי מצליח זיין אין זייערע עבודות הרוחני' בתורה ועבודה און די ברכה ווערט געשטאַרקט מומן לזמן און מדור לדור, וייל דער רבי און כ"ק אבותינו רבותינו הק' זיינען תמיד נושא רינה ותפלה פאַר חסידים אַז זיי זאָלן מצליח זיין אין זייער עבודה הרוחנית, וואָס איך האָף אַז די תלמידי התמימים וועלן זיין די ערשטע אַז אין זיי זאָל מקויים ווערן די ברכה אויף הצלחה אין עבודה.

אַבער אַ כלי צו דער ברכה איז מסירות נפש, וואָס דאָס איז דער אמת'ער מיין פון חסיד אַוועקגעבן דעם אייגענעם איך רוחני צוליב דער טובה פון דעם צווייטען בכלל און לטובת עילוי הרבים בפרט, און אין דעם בעדאַרף זיין דער חנוך און הדרכה פון תומכי תמימים, מאַכען די תלמידים פאַר מס"נ אידען צוליב עילוי הרבים.

ווען מען האָט דעם רבי'ן באַפרייט פון פעטראָפּאָלואָוסקער פעסטונג תפיסה — י"ט כסלו תקנ"ט — פאַרנאַכט האָט מען ביי אים געפרעגט וואוהין זאָל מען אים אָפּפירן האָט ער געזאָגט מען זאָל אים פירן צו דער וואָהנונג פון החסיד ר' מרדכי מליעפליא, אין דער זעלבער הויז איז געווען די דירה פון דעם צורר החסידים, ראש המתנגדים ר' נטע נאַטקיין, און אַנשטאַט אַריינצופירן דעם רבי'ן אין דער דירה פון החסיד ר' מרדכי לעפלער האָט מען אים בטעות אַריינגעפירט אין דער דירה פון ר' נטע נאַטקיין.

איינע פון די תביעות וואָס דער ראש המתנגדים נאַטקיין האָט געמאַנט

ביים רבי'ן איז געווען פארוואס חסידים האָבען זיך גענומען אזאָ הויכען נאָמען חסידים.

האָט אים דער רבי געענטפערט אז ניט חסידים האָבען אליין גענומען דעם נאָמען חסידים, חסידים בכלל נעמען ניט אליין קיין זאָך, ווייל חסידים גלויבען בהשגחה פרטית כשיטת הבעש"ט נ"ע, דעם נאָמען חסידים האָט די השגחה עליונה געגעבען חסידים דורך זייערע מנגידים, באמת האָבען די מנגידים בעדאָרפט אַ נאָמען געבען חסידים מתנגדים, אָבער די השגחה העליונה האָט מוכה געווען די מנגידים מיט אַ אור אמת אז זיי אליין האָבען געגעבען חסידים זייער כשר פאָרדינטען נאָמען חסידים און זיך אליין האָבען זיי געגעבען דעם נאָמען מתנגדים.

חסידים האָבען זוכה געווען צום נאָמען חסידים ווייל די שיטת החסידות איז אַ מען בעדאָרף זיך אַוועקלייגען בשביל טובת הזולת, כמאמר הידוע שורפן חסיד, הגם אים קען דאָס שאַדען וואָס מען פאָרברענט די נעגל אָבער אז ער פאָרברענט זיי איז ער זיכער אַז דעם צווייטען וועט דאָס ניט שאַדען, דערפאָר זאָגט רש"י חסיד עדיף מצדיק.

ועתה, אתה יקירי וחביבי — הנני מדבר לכל אחד ואחד ביחוד — שים לבך לכל האמור, קרא מלה במלה ושים דעתך והטה אונך לכל דבור ודבור היוצא מפיות הוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים, וכל האומר דבר בשם אומרו יהי' בעיניך כאלו בעל השמועה עומד לפניך וקורא לך את הקריאה והאמורה בזה.

הוד כ"ק אדמו"ר הזקן נ"ע אומר כי רב ומנהיג הנה לבד זאת אשר עליו להורות ולהשגיח על קיום כל דיני התורה בקהלתו כחוק, אלא עוד זאת כי זכויותיהם של אנשי קהלתו וחטאיהם תלויים בו, בהנהגתו הבלתי טובה הוא גורם אשר רבים יחטאו במדות רעות וכדומה, ובהנהגתו הישרה במדות טובות באהבת ישראל הנה זכות הרבים תלוי בו.

הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק מוהר"ש נ"ע אומר אם כי גדולה רמה ונשאה היא עבודת היחיד ומגיעה למדרי' נעלות ונפלאות, בכל זה הנה העבודה לטובת עילוי הרבים בעבודתם של המלמדים המוסרים נפשם לקבוע יראת ה', חיבת התורה והמצות ומדות טובות בלבנות התנוקות, ועבודתם של הרבנים המוסרים נפשם להדריך את אנשי עדתם במעגלי צדק לשרש את המדות רעות ולהקנות את המדות טובות ואהבת ישראל נשגבה יותר מעבודת היחיד ועלייתו הכי גבוהה.

הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק נ"ע אומר, שיטת החסידות ודרכי החסידים היא העבודה במס"נ לטובת עילוי הרבים כמדריגתו של אברהם אבינו שלמעלה במדריגה מהעבודה במס"נ של ר' עקיבא. הוד כ"ק אדמו"ר הזקן נ"ע מברך את החסידים בהצלחה בעבודה והוד כ"ק אבותינו רבותינו הק'

וצוקללה'ה נבגים זי'ע נושאים רנה ותפלה בעד החסידים כי תקויים בהם הברכה האמורה בתוספות מרובה ברוב טוב גשמי, בוטח בה' וחזק בבטחונו אשר תלמידי התמימים יהיו המאורי אור תורה תמימה בכלל המדינות, ישקדו בעבודתם הקדושה במס'נ ויצליחו להעמיד תלמידים יראי אלקים ובעלי מדות טובות, ולרגלם יתברכו ברוחניות ובגשמיות כל העוזרים על ידם.

המורם מכל האמור, אשר מלבד חובת הלימוד עם התלמידים, כל אחד ואחד מראשי הישיבות לפי המחלקה המסורה על ידו, הנה חובתו של כל אחד ואחד מראשי הישיבות היא לחנך ולהדריך את תלמידיו בהנהגה דיראת שמים, במדות טובות ובדרך ארץ, גורל התלמידים ואחריותם עליו ותלוי בהנהגתו הפרטית ובמדותיו, אם המורים מתקוטטים ומעליבים זה את זה הנה חוץ משפלותם בעצמם הם גורמים רעה רבה לתלמידיהם, ואם הם מכבדים זה את זה ומתנהגים במדות טובות הנה גם התלמידים הולכים בעקבותיהם ועולים בעילוי אחר עילוי.

ואני תפלה, כי יהי השי"ת בעזרתם ויאיר עיני שכלם ויעיר את לבכם להכניס עצמם במסירה ונתינה בעבודתם הק' ויאיר ה' פניו אליהם להצליחם בגשמיות וברוחניות.

תמימים! רבנים, בעלי בתים, ראשי ישיבות, תלמידים פון אַלע ישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, אחי תמימים ליובאוויטש, אין אַלע לענדער, תורת אמת ישיבות, צום באַפעל:

ערפילט דעם וואונש פון אונזער הייליגען נשיא; זייט יוסף הלליס און שמואל חיים'ס, מיט דער גרעסטער מסירות נפש אַרבעט אויף דעם הרבצת תורה ביראה שמים און חנוך הכשר געביט!

והנני ידידם עוז הדו"ש ומברכם

יוסף יצחק

”
הבעיה החיונית והיקרית בנוגע לקיום עמנו,
הן בתפוצות והן בארצנו הקדושה ת”ו, היא בעיית
החינוך של הדור הצעיר, שיהיה חינוך יהודי
מסורתי, מיוסד על תורת עם ישראל ומצוותיה.

”
בזמן הזה ההכרח הוא, אשר כל אחד
ואחד יתעסק באיזה עניין של צורכי ציבור, ואלו
השניים לזה - הרי ענין חינוך הכשר קודם לכל.

”
כאשר צריכים להרים בנין, מרימים אותו
מתחתיתו, וה”תחתית” והיסוד של עם ישראל -
אלו הקטנים”

הכול ראויים

מחובתו של כל אחד להשתדל בחינוכם של ילדי-ישראל, וכפי שראינו אצל רבותינו נשיאינו, החל מהבעל-שם-טוב ועד לכ"ק מו"ח אדמו"ר.

ואפילו אם נדמה לו שאינו ראוי למשימה זו — הרי אמרו רז"ל: "במקום שאין איש השתדל להיות איש", ואנו רואים בחוש ששרדה החינוך הוא "מקום שאין איש", שכן רבים הם הילדים שאינם זוכים לחינוך כשר מסיבת המחסור במחנכים.

ואם יטען הטוען שאין עיתו בידו — עליו לגשת אל רב ולברר אצלו למה יש דין קדימה: לחינוכם של ילדי-ישראל או לעיסוק בענייניו האחרים... ואסור לו לפסוק שאלה זו לעצמו, שכן הוא משוחד, כמובן. ואם אין לו רב שיכול לברר אצלו — הרי ספיקו לחומרא, שכן זוהי שאלה של פיקוח נפשות!

יש לעסוק בעבודה זו מתוך שמחה, שפורצת גדר, הן הגדרים מבית (מבעו והרגלו של המחנך) והן הגדרים מבחוץ. ואילו בקשר לילדים עצמם אין שום גדרים כלל, שהרי זהו "הבל שאין בו חטא"...

(משיחת ש"פ וירא תשל"ד²)

כשמתוללת שריפה אין מזמינים אסיפות

ידוע מאמר הגמרא³ "זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו". מה עשה יהושע בן גמלא? הוא עמד ותיקן שבכל מדינה ובכל עיר ילמדו תורה עם ילדים מגיל חמש-שש, חינם אין כסף, ובגלל תקנה זו זכור הוא לטוב עד סוף כל הדורות.

ואכן — בגלל חשיבותם הגדולה של תינוקות-של-בית-רבך, הנה כל מי שבידו לעזור בחיזוק החינוך הכשר, אם בממונו, אם כגופו ונפשו — מחובתו לעשות זאת.

(1) אבות ב,ה.

(2) על-פי רשימת השומעים.

(3) בבא בתרא כא,א.

ישנם כאלו שמכורים שאין עבודה זו לפי כבודם. הם צריכים לעסוק בעניינים נעלים, ואילו ללמוד אל"ף-בי"ת עם ילדים — זאת יכול גם אדם פשוט יותר...

אומרים להם:

כאשר משתוללת שריפה, לא מזמינים אסיפות כדי לקבוע מי יעסוק בכיבוי הלהבות; כל אחד ואחד פועל ועושה כפי יכולתו...

ואל יאמר אדם שכבר עמל והתייגע די והותר בשדה החינוך הכשר, ומכאן ולהבא יעשה את המלאכה מישהו אחר, שכן "אדם לעמל יולד", על האדם לעמול ולהתייגע תמיד, הן עם עצמו, והן עם זולתו, ובמיוחד בעניין החינוך.

(משיחת שושן-פורים תשי"ד²)

לימוד עם תינוקות — הדרגה הכי נעלית

ישנם כאלו שמרגישים שהלימוד עם תינוקות-שליבית-רכן הוא השפלה עבורם, שכן הם ראוים לדרגות יותר געלות בלימוד התורה.

את המענה על כך ניתן לראות בדברי הרמב"ם⁶:

"מלמד תינוקות שבא חבירו ופתח בית ללמד תינוקות בצידו... אינו יכול למחות בידו, שנאמר: 'ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר".

בתלמוד-תורה יש שתי בחינות. הראשונה — לידע את המעשה אשר יעשון, תורה מלשון הוראה, והיינו התורה כפי שהיא שייכת לעולם. השני — עצם ידיעת התורה, והיינו התורה כפי שקדמה לעולם, למעלה מהעולם, ועל בחינה זו נאמר "יגדיל תורה ויאדיר"⁸. והנה, מכיוון שהרמב"ם מביא פסוק זה בקשר למלמד דרדקי, הרי לנו שבלימוד עם תינוקות ישנה בחינה נעלית זו.

(4) איוב ה, 1.

(5) לקו"ש א עמ' 114.

(6) הלכות תלמוד-תורה פ"ב ה"ז.

(7) ישעיה מב, כא.

(8) ראה חולין סו, ב.

זאת ועוד:

מכיוון שההשגחה העליונה הביא את המחנך לעסוק עם תינוקות-שליבית-רבן, הנה גם אם הוא עצמו אינו גדול בתורה, הרי אם יעבוד עבודתו כרבעי, יספקו לו מן השמיים את ה"יגדיל תורה ויאדיר". וכמבואר בחסידות⁹ בקשר לבעל-עסק, שמכיוון שעל-פי השגחה פרטית נפל בחלקו להיות בעל-עסק "ישראלים לו הקב"ה לכוש ומשל להשיג על ידו מה שצריך להשיג".

(משיחת יו"ד שבט תשט"ו¹⁰)

כרמי שלי - לא נמרת

כותב שלפעמים עושה חשבון נפשו מהתעסקותו בחינוכם של אחרים, אבל מה יהי במצבו הוא ובענייניו, אשר יום רודף יום כו',

ובוודאי נודע לו אשר בעי' זו ודכדוכי נפש אלו עתיקים הם ומבלבלים את כל העוסקים בצורכי-ציבור בכלל, ובשטח דעסקנות ציבורית התופסת ומקיפה את כל האדם כולו ביחוד...

ומובן אשר בדורנו דור יתום, ומאידך גיסא דור דעקבתא דמשיחא, סוף הגלות והכנה קרובה לאתחלתא דנאולה האמיתית, אשר עלי' נאמר שתהי' נאולה שלימה, זאת אומרת שאף איש אחד מישראל לא יישאר בגלות, בגלות כפשוטה, וגם בגלות ברוחניות — מוכרחת השתתפות כל אחד והשתדלותו בקיבוץ נפשות בני-ישראל וקירובם לגואל-ישראל, הוא השם-יתברך נותן התורה והמצווה. אין איש נקי מעבודה קרושה זו, על-כל-פנים זמן מסויים בכל יום שבוע וחודש. וככל אשר יגדל כשרון האיש בעבודה זו — תגדל גם-כן כמות הזמן שעליו להקדיש לזה. שמזה מובן גם-כן שישנם כאלו אשר עיקרם הוא דווקא העבודה האמורה...

אבל מובן גם-כן שבכדי לקבץ הניצוצות ובכדי לקרב אלכבות, אינו מספיק טופח לבד, אלא צריך להיות טופח על-מנת להטפוח. וזהו עניין הנתון לאדם — למרוד ולהקציב בכל יום ובכל תקופה כמה זמן ומרץ צריך הוא לעבוד בעצמו, מיט זיך און אין זיך [=בעצמו ועם עצמו], אף שרובו ככולו נתון הוא לעבודה עם הזולת...

(9) תורה אור צח.ב.
(10) על-פי רשימת השומעים.

כ"ק אדמו"ר האמצעי נהג לקרב את המלמדים יותר מאשר את הרבנים. הוא היה אומר: המלמדים פועלים שיהודים יהיו כלי קיבול לאלקות.

המלמדים החסידיים הם מאורי האור האמיתיים בכתיים יהודיים. המלמדים החסידיים, בעלי העבודה, הינם האברהם אבינו שבכל דור ודור, הם מפרסמים אלקות בכתי ישראל.

קונטרס ומעיין עמ' 36

ואם לקולי ישמע, יגביר חיילים בעבודתו — חינוך בני וננות ישראל שהשפעתו עליהם, הן בהמוסד והן שמחוץ למוסד, ויביט על העניין כמו שהוא לאמיתותו ובפנימיותו, שמתעסק הוא באלו אשר על כל אחד ואחת מהם נאמר בנים אתם לה' אלקיכם, וכל דבר שמקרב אותם לאבינו שבשמיים וכל פעולה בזה — למעלה היא נצחית לעולם ועד וגורם נחת־רוח בלתי־גבולי...

(ממכתב ניסן תשי"ז¹¹)

מפיקות והרהורים

אם ככל הזמנים והתקופות, החינוך על טהרת־הקודש הוא מהעניינים החיוניים של עמנו בני־ישראל, על־אחת־כמה־זוכמה בתקופתנו זו ובארצנו הקדושה ת"ו. ומוזה מובן וגם פשוט

(11) לקוי"ש כב עמ' 348.

אשר אשרי חלקו של כל אחד ואחת המתעסק בזה, ובפרט במשך כמה שנים — שזוהי הוכחה מוחלטת כי היא המצווה בה צריך להיות זהיר טפיל... ובייחוד כשראה פרי טוב בעמלו, שהרי זהו מעין השכר הכי נעלה דעולמך תראה בחיך.

כתוצאה מיידית מהאמור, הרי מובן שכל מחשבה המטלת ספק בתועלת העבודה הזאת ואם רצוי להמשיך בה — מקורה לא מצד ימין וכו'...

הוא... מחנך בני ובנות ישראל, שעל כל אחד ואחת מהם אומר הבורא עולם (אשר כולא קמי' לא חשיב ממש), שזהו בנו יחידו, ונמסר להתחנך על ידו מתוך חיבה ובהקדמת נתינת היכולת והכוח למפל בחינוכם. ועוד שהמדובר הוא בנוער, זאת אומרת שכל הטבה במצבם הרי במשך הזמן מתגדלת פריכתם. וכידוע הדוגמא משיפור הכי קטן בנרעין — שנוגע ביותר וביותר כשגדל להיות אילן נושא פירות...

ירבה בפעולות מעין אותן שעשה עד עכשיו, ונכון יהי' לכו כמות אשר זהו המצווה בה צריך להיות זהיר טפיל, וזהיר מלשון לייכמן [=זוהר], ויוסיף בהן בכמות ובאיכות ככל האפשרי ועוד למעלה מזה...

(ממכתב אלול תשח"י¹²)

השקעות ורווחים

כמה טירחה, מרץ, זמן ובריאות וכו' השקיעו בהמוסד, וכשרואים מצב המוסד עתה, הרי אין זה מעורדם להמשיך בו וכו'...

תכלית המוסד הוא, חינוך בני ובנות ישראל, וכשעושים סך-הכל ורוצים לבוא למסקנה האם כדאיים היו כל המרץ והיגיעות וכו' — לכל לראש צריך לבחון פירות החינוך, זאת-אומרת כמה בחורים ואברכים מניחים תפילין, מתפללים וכו', הודות להחינוך שקיבלו, ועל דרך זה בהנוגע להבחורות וצעירות. וכיוון שכוודאי מספר חשוב מהם כבר התחתנו ובנו ובונים בתים בישראל — לברר ביסוס ביתם על יסודי התורה והמצווה. ולשער — מה הי' לולא חינוכם במוסד שלהם...

ובפרט באם נתבונן בהארת העניין על-פי תורת החסידות, תורת הבעל-שם-טוב ורבנו הזקן וכו' ויסודות שלהם, ואזכיר כאן רק שניים, והם: א) פתגם הבעש"ט, אשר נשמה

יורדת למטה להתלכש בגוף לשבעים או שמונים שנה, בשביל לעשות טובה אחת לבן ישראל, בגשמיית או ברוחנית; (ב) פתגם רבנו הוקן, אשר עשיית איזו מצווה שתהי', הנה ייחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד¹³. זאת אומרת אשר באם תמצא באיזה מקום שהוא כחור אחד או בחורה, שאומר ברכות, קורא שמע ישראל וכו', הרי בשביל זה כדאית ירדת נשמות כל אלו שהביאוהו לזה, מאיגרא רמה לכירא עמיקתא למשך של שבעים-שמונים שנה, ועוד זאת שגרמו על-ידיה עניין למעלה שהוא — נצחי לעולם ועד...

עשרות אלפי פעולות כהנ"ל נעשות הודות להשתדלותם ויגיעתם, וכיוון ששניהם מאמינים בני מאמינים הם, היאומן כי יסופר אשר יש אצלם איזה ספק האם כדאית היתה היגיעה וההשתדלות וכו' וכי?! ובאם המסקנא שכוודאי וכוודאי כדאיות היו, הרי תיכף צריכים לשנות השקפתם על עבודתם בהמוסד, ולהיות בשמחה עצומה וטוב לכב אמיתי... (ממכתב טבת תשכ"א¹⁴)

מניעות של בריאות הגוף

כל אלו שזכו חזכים לקחת חלק בענייני תורה ומצווה ובפרט במוסד חינוך על מותרת-הקודש, ובייחוד מוסד המייחד נשמתא דאורייתא וגופא דאורייתא — בריאות הגוף שלהם תלוי' בבריאות הנשמה שלהם, שהיא בעיקרה תלוי' באותו העניין שהוא השער שלהם להעלות כל ענייניהם מלמטה למעלה ולקבל כל ההשפעות שלהם מלמעלה למטה...

מוכרח הדבר שיוסיף אומץ כו"כ בעבודתו בקודש בביסוס והתפתחות המוסד הקדוש בו זוכה לעבוד, ועל-ידיה יתוסף בבריאות הגוף גם כפשוטו, ויתוסף גם הצלחת המיפולים הרפואיים שיעצו אותו. ומה שכותב שציווהו לנוח — אפשר למנוחה בכמה אופנים, ובנידון זה צריכה המנוחה לא רק שלא תחליש בהעבודה... אלא שעוד תוסיף כזה...

(ממכתב אדר שני תשי"ז¹⁵)

13) תניא פרק כ"ה.

14) לקו"ש כב עמ' 353.

15) לקו"ש כב עמ' 370.

כ"ק אדמו"ר שליט"א בשעה שנסע לפריז לקבל את פני אמו ע"ה, בשנת תש"ז, התוועד הרבה עם אנ"ש שם. כלילה שלפני נסיעתו חזרה, נערכה התוועדות גדולה לכבודו. באותה התוועדות שאל כל אחד מהנוכחים לשמו, והסביר את תוכנו של כל שם על-פי קבלה וחסידות, כשהכל יוצאים מגידרם מרוב השתאות. לאחר מכן יצאו הכל בריקוד שנמשך עד השעה שמונה בבוקר. בתוך כך נכנסה לבית קבוצת ילדים, מה'חדר' הסמוך. כשהבחין בהם הרבי שליט"א, התכופך ורקד עמם שעה ארוכה.

אם בישראל עמ' 138

...קס"ד שמצב הבריאות שהכריחו לניתוח וטיפול רפואי, כאילו באו על-ידי המירחה ויגיעה בהמוסד וכו'. — והנה... קרוב יותר לומר ההיפך, שהצלחת הטיפול הרפואי זה שתחזור לאיתנה וכו' — יש לזקוף את זה על חשבון היגיעה והשתדלות בהמוסד וענייניו... (ממכתב טבת תשכ"א¹⁶)

...כותב אודות מצב בריאותו, ובהעיקר — בהנוגע להצרידות, ואשר שאל דעת רופאים ולא מצאו כל סיבה מיוחדת, אלא שפקדו עליו מנוחה, על-כל-פנים — מנוחה במיעוט דיבור, ומבאר ומפרט הקשיים המיוחדים בעבודתו ומשרתו אשר בהנהגה כזו.

והנה בכגון דא יש לומר, בסגנון חז"ל "יצא הפסדו — בשכרו", אשר על-ידי שכאילו מפסידים לפי שעה (על-ידי שישמעע להוראה האמורה), ירוויח וישתכר פייכמה לאחר זה. ובמח לא יודרש ממנו מנוחה מדיבור, כי אם מיעוט בזה.

כן כדאי לשאול הרופא שהתייעץ עמו, על אופן הדיבור באופן שיהי' מן השפה ולחון (כמוכן הגשמי — אבל לא ח"ו כמוכן הרוחני והפנימי)... שאף שהדיבור הוא בקול רם ובחיות, אינו נוגע כי אם במוצאות הכי חיצוניות, וכמו השפה והלשון וכו'...

באם רוצים למצוא דווקא פירוש וביאור להעניין, הרי יש לומר (אף כי, כמוכן, רק בדרך אפשר) שזהו הוראה באצבע על התכלית שבהחניוך... שיהי' המחונך שלו בבחינת חי נושא את עצמו גם בעניין שהוא מחנך אותו, ולהשיג מטרה זו בהקדם (אף כי כמוכן בחינוך יסודי),

ובייחוד בהנוגע אליו, הרי זה פשוט עוד יותר: שישתדל שהמחונכים שלו יתפללו בהתלהבות וידברו בענייני יהדות בהתלהבות וכו' לאחרי הימצאם זמן קצר תחת השפעתו, ובאופן שיהיו מופח על מנת להטפח, ולהשפיע על המחונכים/ות שנכנסו להמוסד לאחריהם — והוא יהי' רק בבחינת עומד על גביהם, משגיח ומנהל כללי...

(ממכתב שבט תשי"ט¹⁷)

מודיעה על דבר עבודתה בשדה חינוך הכשר בתור מורה בבית-ספר חרדי הנוסד על-ידי חברת הפעילים. כן מביעה בקשתה וחפצה להתברך מהשם-יתברך בורעא חייא וקימא, ומוסיפה גם-כן אשר רופא מומחה הציע לה להפסיק את עבודתה כיוון שהיא הורסת את בריאותה.

הנה לדעתי, כיוון שעבודתה היא בזה שמקרכת לבם של ישראל לאביהם שבשמיים ומעוררת בהם את ההרגש שבנים הם לה' אלקינו, הנה אין כדאי להפסיק את זה לגמרי כדי להתברך בורעא חייא וקימא, כיוון שזהו תרתי דסתרי. ואדרבה, על-ידי-זה שמקרכת את בניו ובנותיו-שיהיו אלו להשם-יתברך, הרי זו סגולה להולדת בנים גם בגשמייות. ולכן עצתי שתמשך בהתעסקותה בשדה החינוך אבל באופן שלא יעמים זה על בריאותה עד כמה שאפשר, ובטח בהשתדלות המתאימה תוכל להשיג עבודה מסוג הנ"ל בסמיכות למקום דירתה, וכן גם לשפר תנאי העבודה אף אם על-ידי-זה תוקמן השכירות ובאופן שתמשך בעבודת חינוך הכשר...

(ממכתב ניסן תשי"ב¹⁸)

17) קובץ אג"ק ב עמ' 63.

18) אג"ק ה עמ' דש.

איפה הפירות?

כותב אודות התעסקותו בשדה החינוך הכשר "או מען גייט ארום א נאנצען מאג און מען קומט כמעט מיט גארניט" [=מסתובבים כל היום וכמעט ללא תוצאות].

הנה תמוה עד כמה פתגמי נשיאינו הקדושים הנה גם היודעים אותם ומתכוננים בהם הרי סוף־סוף מיינען זיי אז דאס מיינט מען א אנדערן ניט עם [=סבורים הם שהכוונה לזולתם ולא לעצמם]. והרי כמה יודע המובא כמה פעמים פתגם הבעל־שם־טוב אשר נשמה יורדת למטה בגוף לשבעים או לשמונים שנה והכל בשביל לעשות ליהודי טובה אחת פעם אחת ברוחניות או בגשמיות. ואם השכינה מורידה את ה"חלק אלוהי ממעל ממש" שלה כדי להתייגע ולסבול בתוך "שק של בשר ועצמות" — כפתגם הרשב"ץ — במשך שבעים או שמונים שנה בשביל פעולה או טובה אחת — על־אחת־כמה־זכמה שכל אחד ואחד מאיתנו צריך להיות שמח בחלקו כאשר השם־יתברך מוכהו ומצליחו לעשות פעולות כאלו כמה וכמה פעמים ביום ובשבוע אחד...

(ממכתב ניסן תשי"ד¹⁹)

...בנועם קראתי מכתב ידידנו... על דבר סדר עבודתם בחינוך ילדי וילדות ישראל והשפעתם בבית הוריהם שיחיו...

אפשר הדבר שיהי' נדמה להם שלא בכל פעולה ופעולה שלהם מצליחים לעורר את המקבל להעניין של פועל ממש, אבל אין העניין כן, וכידוע משיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ עוד בהיותו ברוסיה, שביאר עד כמה נוגעת תנועה אחת של בן־ישראל, ומביא ראי' ממאמר רו"ל בנגלות בעלי־תשובה שאפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד במקומם. ומקשה: מאחר שהצדיק עבד כל ימיו בתורה ובמצוות, ובעל־תשובה — ובכלל זה גם מי שעשה תשובה רגע לפני מיתתו... — אם־כן איך אפשר הדבר, שהבעל־תשובה יהי' גדול יותר מהצדיק הגמור?

התירוץ הוא: מזה רואים אויף וויפל איז טייער א תנועה פון א אידן [=עד כמה יקר ה'תנועה' אחת של יהודי] עד שאפשר שבשעה אחת — מיט איין קער [=בפנייה אחת] הוא קונה את עולמו.

וגם בעבודה כן הוא, אשר אף אם לפעמים אין ניכרת פעולה ממשית בתלמידיהם ותלמידותיהם או בבתי ההורים, למרות שמשטרלים בזה כראוי, הנה אחרי כל זה אין איתנו יודע עד מה שנעשה בלבו של חבירו, אשר אפשר שפעלו שם "א קער" [=פנייה אחת] וואס מיט דעם איין קער קאן יענער קונה עולמו זיין [=שבאמצעות פנייה אחת זו קנה הלה את עולמו]...

(ממכתב מרחשון תשי"א²⁰)

במל' רצונך

מהו ההכרח (לדעתו²¹) שאופן שליחותם ומקומה — צריכים להיות דווקא כפי רצונו והיפך רצוני?!...

(ממכתב כסלו תשל"ג²²)

20) אג"ק ד עמ' נז.

21) מענה למורה באחת מעריהשדה בארה"ב שכתב שברצונו לעזוב את משרתו ולעסוק רק בהפצת היהדות.

22) לקו"ש כג עמ' 488.

איגוד המלמדים

**"די חסידישע מלמדים זיינען די אמת'ע מאורי אור אין די אידישע הייזער.
די חסידישע מלמדים בעלי עבודה זיינען די אברהם אבינו'ס וואס בכל דור ודור,
זיי זיינען די מפרסמי אלקותו ית' אין די אידישע הייזער".**

(קונ' ומעיין ע' 63)